

MALAKALI PEDAGOG KADRLAR TAYORLASH OMILLARI

Mirzayev Djamshid Turdaliyevich
Guliston davlat universiteti
Psixologiya va ijtimoiy fanlar fakulteti
Pedagogika va psixologiya kafedrası PhD.dotsem
Shirinov Otabek Tuvalovich
Sirdaryo viloyat pedagoglarni yangi metodikalarga o‘rgatish milliy markazi
Pedagogika va psixologiya, ta’lim texnologiyalari kafedrası mudiri. PhD
Email: mirzjamsjid003@gmail.com
0000-0002-2127-8656

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19455906>

Annatsiya: Yuqori malakali o‘qituvchilarni tayyorlash ustuvor davlat vazifasi bo‘lib, uning yechimi mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy rivojlanishidagi muvaffaqiyatini ko‘p jihatdan belgilaydi. O‘qituvchilarning umumiy va kasb-hunar ta’limi tizimlaridagi ahamiyati turli ta’lim muassasalarida professional o‘qitishni tashkil etish va amalga oshirish uchun zarur kompetensiyalar va talablar tizimini tartibga soluvchi professional standartni ishlab chiqishni taqozo etdi. Ushbu maqolamizda shular haqida to‘xtalib o‘tganmiz

Kalit so‘zlar: *uzluksiz ta’lim, kasb-hunar ta’limi, mehnat bozori, ta’limga innovatsion yondashuv*

Abstract: Training highly qualified teachers is a priority state task, the solution of which largely determines the success of the country in the economic and socio-cultural development. The importance of teachers in the systems of general and vocational education necessitated the development of a professional standard that regulates the system of necessary competencies and requirements for the organization and implementation of professional training in various educational institutions. In this article, we have discussed these

Keywords: *continuing education, vocational education, labor market, innovative approach to education*

Аннотация: Подготовка высококвалифицированных учителей является приоритетной государственной задачей, решение которой во многом определяет успех страны в экономическом и социально-культурном развитии. Важность учителей в системах общего и профессионального образования обусловила необходимость разработки профессионального стандарта, регулирующего систему необходимых компетенций и требований к организации и осуществлению профессиональной подготовки в различных учебных заведениях. В данной статье мы рассмотрели эти вопросы.

Ключевые слова: *непрерывное образование, профессиональное образование, рынок труда, инновационный подход к образованию*

Kirish

Kasbiy standartni qabul qilish zamonaviy hayot va kasbiy faoliyatning tez o‘zgarib borayotgan va tobora murakkablashib borayotgan sharoitlarida o‘qitish asoslarini saqlash va mustahkamlashga noyob javobdir. O‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishini boshqarish strategiyasini ishlab chiqish quyidagi asosiy tamoyillarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi:

– uzluksiz kasb-hunar ta’limi tizimi doirasida kasbiy malakalarni olish imkoniyatlari, usullari va shakllarini kengaytirishni o‘z ichiga olgan umrboqiy kasbiy ta’lim strategiyasini amalga oshirish;

- davlatlar, kasaba uyushmalari va jamoalarning iqtisodiy raqobatbardoshligini ta’minlashga qaratilgan inson kapitalini rivojlantirishda asosiy omil sifatida kasb-hunar ta’limining tobora ortib borayotgan ahamiyati;

- bir qator mamlakatlarda maktablarning yuqori sinflarida ixtisoslashtirilgan, kasbga yo‘naltirilgan ta’limni amalga oshirish;

- umumiy va kasb-hunar ta’limi tizimlari uchun yuqori malakali o‘qituvchilarga bo‘lgan ehtiyojning ortishi, ularni o‘qitish an’anaviy shakl va usullarga yo‘naltirilmaligi, balki professional faoliyatga tezkor integratsiyani ta’minlaydigan innovatsion va istiqbolli yondashuvlar va texnologiyalarga asoslangan bo‘lishi kerak; - mehnat bozori talablari va turli tuzilmalarning, jumladan, biznes ta’limining raqobatbardosh kadrlarga bo‘lgan qiziqishi bilan belgilanadigan kasb-hunar ta’limi tizimidagi rahbar va o‘qituvchilarga bo‘lgan talabning ortishi.

Shunday qilib, “umrboqiy ta’lim” strategiyasini amalga oshirish o‘qituvchilarni tayyorlashning yangi metodologiyasini belgilab berdi, bu esa bilimga asoslangan iqtisodiyot va professional faoliyat uchun ilg‘or axborotni o‘zgartiruvchi texnologiyalar talablarini to‘liq aks ettiruvchi kompetensiyaga asoslangan modelni amalga oshirishdagi o‘zgaruvchanlikka maksimal darajada e’tibor qaratishga asoslangan.

O‘qituvchilar oldida turgan vazifalar sezilarli darajada murakkablashdi va talabalar bilan dialogik muloqot qilish, professional ijodkorlikka tayyorlik va shaxsiy fazilatlarini namoyon qilish uchun kompetensiyalarni rivojlantirishni talab qiladi. Tegishli pedagogik vazifalar doirasi kengayib, sinfdan va vaqt bilan chegaralangan bilim “uzatish” jarayonidan tashqariga chiqdi. Bu vazifalar, shuningdek, professional faoliyatni loyihalash, rejalashtirish va modellashtirish, ta’lim mazmunini sanoat amaliyotiga chuqur integratsiya qilish va real ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar kontekstida professional faoliyatni tashkil etish bilan bog‘liq potentsial xavflarni aniqlash va tahlil qilish bilan bog‘liq barcha masalalarni qamrab oladi.

Shu nuqtai nazardan, biz kasbiy rivojlanish tizimining institutlari innovatsion pedagogik amaliyotlarni rivojlantirish markazlari sifatida axborot va ta’lim makonining ajralmas qismiga aylanishi kerakligini ta’kidlaymiz, bu esa o‘z navbatida ham mazmunli, ham tashkiliy o‘zgarishlarni amalga oshirishni talab qiladi.

Hozirgi vaqtda O‘zbekistonning o‘qituvchilar malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimi ta’limga innovatsion yondashuvlarni hisobga olgan holda ta’lim xizmatlarini ko‘rsatish uchun moslashuvchan tuzilmalarni ishlab chiqishni rejalashtirmoqda.

So‘nggi yillarda akkreditatsiyadan o‘tgan tuzilmalar doirasida malaka oshirish va qayta tayyorlash markazlari faoliyatini institutsionalizatsiya qilish tendentsiyasi paydo bo‘ldi, chunki tashkilotlar ham, xodimlarning o‘zlari ham qo‘shimcha kasbiy kompetensiyalar va malakalarni (ishga qabul qilish va martaba ko‘tarilish paytida hisobga olinadigan turli sertifikatlar shaklida) hujjatlashtirishga tobora ko‘proq intilmoqdalar.

Faol hayot, his-tuyg‘ularga boylik, onlayn munosabatlarda o‘zini anglash kuchi tufayli muloqotga kirishishning ustuvor xususiyati mavjud, bu esa faol Internet foydalanuvchilari o‘rtasidagi qadriyatlar va ijtimoiy xulq-atvor o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikka muvofiqdir.[1]

Internet aloqasi ijtimoiy aloqaning kuchayishi, turli nuqtai nazarlarga kirish va o‘zini ifoda etish imkoniyatlari kabi afzalliklarni taqdim etsa-da, u shuningdek, qiyinchiliklarni ham keltirib chiqaradi. Kiberhujum, onlayn ta’qib, shaxsiy hayot bilan bog‘liq muammolar va ijtimoiy izolyatsiya potentsiali hal qilinishi kerak bo‘lgan muammolardir.[2]

Onlayn muloqotni kamdan-kam ishlatadigan ishtirokchilar “muammolarni hal qilishni rejalashtirish” strategiyasini afzal ko‘radilar, ular kamdan-kam hollarda “masuliyatdan qochish” va “qarama-qarshilik bilan kurashish” dan foydalanadilar.[3]

Avtonom ma’lumotlarni boshqarish hodisalarni filtrlash doirasidan tashqariga chiqadi va mahalliy mulohazalarni yakunlashga o‘tadi. Keyingi tugunlar anomaliyalarni aniqlash, mahalliy naqshlarni bashorat qilish va ushbu ma’lumotni global miqyosda tarqatishga arziydimi yoki yo‘qmi, degan qaror qabul qilishga qodir bo‘lgan yengil xulosaga ega bo‘lishi mumkin.[4]

Barcha sohalarda, ayniqsa yoshlar orasida internet aloqasining o‘zaro ta’siri va tarqalishi bo‘yicha ishlarning ahamiyati va kompyuter vositasida muloqotning foydalanuvchi shaxsiga ta’siri, ijtimoiy xulq-atvor sohasidagi psixologik tadqiqotlar ortib bormoqda. Hali ham foydalanuvchilar yetarli emas.[5]

Barcha sohalarda, ayniqsa yoshlar orasida Internet aloqasining o‘zaro ta’siri va tarqalishi bo‘yicha ishlarning ahamiyati va kompyuter vositasida muloqotning foydalanuvchining shaxsiyatiga, ijtimoiy xulq-atvor sohasidagi psixologik tadqiqotlarga ta’siri ortib bormoqda. Hali ham foydalanuvchilar yetarli emas.[6]

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Белогуров А.Ю. Модернизация процесса подготовки педагога в контексте инновационного развития общества: Монография. — М.: МАКС Пресс, 2016. — 116 с.

2. Turdalievich, M. D. Psychological aspects of the influence of internet communication on the social behavior of young/PEOPLE SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 3 ISSUE 4 APRIL 2024 ISSN: 2181-3337| SCIENTISTS. UZ B, 3.

3. Turdaliyevich, M. D. (2024). PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF THE INFLUENCE OF INTERNET COMMUNICATION ON THE SOCIAL ENVIRONMENT OF YOUTH. Eurasian Journal of Academic Research, 4(5-1), 110-115.

4. Mirzayev, J. T. (2023). YOSHLAR IJTIMOY HULQ-ATVORIGA INTERNET MULOQOTI TA’SIRINING PSIXOLOGIK JIHLTLARI. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 812-816.

5. Djumabaeva, J., Choriev, K., Nasrullaeva, N., Mirzayev, D., Mustafaqulova, D., Madiyeva, A., ... & Jonikulova, G. Energy-Efficient Protocols and Autonomous Data Management in Wireless Sensor Networks for Real-Time Psychology Class Applications.

6. Turdalievich, M. J. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERNET-COMMUNICATION IN SOCIAL SOCIETY OF YOUTH (The results of the study of Internet dependence on the method of Kimberly-Yang).

7. https://www.neuroquantology.com/media/article_pdfs/3409-3416.pdf